

Ресурси бібліотек, їх роль в організації знань та системному наповненні вітчизняного інформаційного простору

У роботі секції взяли участь понад 70 осіб, зокрема, керівники, наукові співробітники, провідні фахівці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), Національної парламентської бібліотеки України, Національної наукової медичної бібліотеки України, Національної історичної бібліотеки України, Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського, Науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Науково-технічної бібліотеки Національного авіаційного університету, Наукової бібліотеки Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара; викладачі Національної академії державного управління при Президентові України, Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, Київського національного університету культури і мистецтв, Харківської державної академії культури, Національного авіаційного університету.

На секційному засіданні було заслухано і обговорено 30 доповідей, в яких порушувалися питання, що охоплюють основні напрями діяльності провідних бібліотечних установ та закладів освіти на етапі швидкого розгортання електронних інформаційних ресурсів, оптимізації існуючих бібліотечних технологій та впровадження нових форм і методів у систему інформаційного обслуговування. Присутні активно обговорювали досвід провідних установ щодо стратегії програмного і проектного розвитку бібліотечно-інформаційної сфери, інформаційно-комунікативної взаємодії бібліотек на міжвідомчому рівні, формування та якісного наповнення ресурсної бази, нових підходів до аналітико-синтетичного опрацювання інформації, удосконалення бібліотечно-інформаційних послуг на базі впровадження нових електронних технологій. Також значну увагу учасники конференції приділили проблемам підготовки сучасних бібліотечних фахівців як спеціалістів нової формації, удосконаленню їх фахової кваліфікації відповідно до нинішніх реалій бібліотечного середовища.

Відкриваючи секційне засідання, перший заст. генерального директора НБУВ, канд. іст. наук **В. І. Попик** наголосив на складності проблем і завдань, які постали перед бібліотеками в умовах швидкого розвитку інформаційних технологій, змін у процесах функціонування інформації, використання інформаційних потоків. Принципово новим явищем стала динамічно наростаюча конкуренція між традиційними бібліотечними установами-фондоутримувачами та інформаційними корпораціями. За такої ситуації головною перевагою бібліотек є нагромаджений ними досвід організації і систематизації знань. Адже лише попередньо опрацьована інформація, забезпечена надійними «ключами», може ефективно використовуватися споживачами. Тому принципового значення для вітчизняних бібліотек набуває розвиток нових інформаційних сервісів, налагодження постійного діалогу з читачською аудиторією, формування масштабних електронних інформаційних ресурсів, зокрема у складі створюваної в Україні «Бібліотеки-XXI».

Дир. Інституту науково-методичного забезпечення бібліотечно-інформаційної роботи НБУВ, канд. іст. наук **О. М. Василенко** у доповіді «Ефективність бібліотечно-інформаційної

діяльності: чинники впливу» зазначила, що в умовах поєднання традиційних та інноваційних форм бібліотечної діяльності особливої значущості набуває визначення її ефективності, а також вироблення критеріїв оцінювання роботи книгозбірень як за окремими її складниками, так і загалом. Застосування положень міжнародних стандартів (ISO 11620; ISO/TR 28118:2009) щодо визначення ефективності бібліотечної діяльності, як і вироблення конкретних рекомендацій для вітчизняних книгозбірень, потребують вирішення низки завдань, зокрема: розроблення системи статистичних показників бібліотечно-інформаційної діяльності, в якій на паритетній основі відображались би традиційні та інноваційні аспекти роботи бібліотек; визначення єдиних підходів до оцінки якості бібліотечно-інформаційних послуг; нормативно-методичне забезпечення оцінювання бібліотечно-інформаційної діяльності (упровадження стандартів, визначення єдиних методик, підходів, критеріїв оцінювання роботи для однотипних бібліотек). Успішне виконання цих та інших завдань у сфері бібліотечної справи потребує чіткої взаємодії найбільших бібліотек країни, для чого доцільно поновити діяльність Міжвідомчої бібліотечно-інформаційної ради.

Ціла низка доповідей та презентацій була присвячена питанням формування та якісного наповнення ресурсної бази провідних бібліотек країни. Доповідачі відзначали, що на етапі глобальної інформатизації всіх сфер життєдіяльності людства, оптимізації процесів створення та поширення інформації особливого значення для бібліотечно-інформаційних установ всіх рівнів набувають завдання, пов'язані з формуванням інформаційно-знаннєвої бази як основи розвитку інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства.

Підвищений інтерес у учасників секційного засідання викликала доповідь-презентація заст. генерального директора Національної парламентської бібліотеки України **С. Ф. Бакан**, в якій були представлені перші здобутки проекту електронної бібліотеки «Культура України», що реалізується в рамках «Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI». На переконання доповідачки, для успішного виконання даного проекту необхідно активізувати міжбібліотечну кооперацію, узгодити питання щодо тематичного формування електронних бібліотек та унеможливити дублювання проектів. С. Ф. Бакан наголосила на особливій важливості виконання цієї роботи, адже вона спрямована на підвищення ефективності використання та забезпечення доступу до бібліотечних, архівних, музейних фондів, введення в науковий обіг унікальних документів, що стали національним надбанням.

Перспективним напрямом розвитку мережі медичних бібліотек України присвятили свій виступ вчений секретар Національної наукової медичної бібліотеки України **О. М. Кірішева** і зав. відділу цієї ж бібліотеки **О. О. Хміль**. Було відзначено, що в умовах запровадження комп'ютерних технологій, модернізації процесів формування і управління фондами, починаючи з 2005 р., в бібліотеці велика увага приділяється організації вітчизняного фонду електронних

документів. Окрім наповнення власного фонду електронних документів, у режимі он-лайн організовано доступ до 2 тисяч повнотекстових електронних журналів. Одним із пріоритетних напрямів розвитку медичних бібліотек є участь у корпоративній каталогізації документів, а саме у Міжрегіональній корпоративній системі, до складу якої входять майже всі обласні медичні бібліотеки України та наукові бібліотеки медичних університетів. Доповідачки наголосили, що саме завдяки консолідованій співпраці можна створити передумови для трансформації бібліотек у потужні сервісні організації, здатні задовольняти будь-які інформаційні потреби із залученням різноманітних ресурсів.

Професор Харківської державної академії культури, д-р наук з соціальних комунікацій **Г. В. Шемаєва** виступила з доповіддю «Перспективні напрями розвитку електронних інформаційних ресурсів бібліотек». Вона зауважила, що бібліотечні установи, адаптуючись до нових викликів, стають одним із головних провідників до науково значущої інформації як в традиційній, так і в електронній формах. Формування відповідної комунікаційної інфраструктури з одночасним функціонуванням декількох платформ, стандартів, протоколів, гетерогенного інформаційного середовища потребує визначення перспективних напрямів розвитку електронних інформаційних ресурсів бібліотек. Насамперед, йдеться про: системну інтеграцію бібліотечних електронних ресурсів; міжсистемну інформаційно-ресурсну інтеграцію, що ґрунтується на інтеграції інформаційних ресурсів бібліотек, музеїв, архівів; структурно-семантичну інтеграцію, спрямовану на семантичний аналіз контенту, поєднання контенту та метаданих; консолідацію інформації та знань, засновану на моделі Г. І. Калитича – тезис-аналіз-синтез; управління електронними інформаційними ресурсами.

Питанням ресурсного наповнення бібліотек, їх ролі в організації знань та системному наповненні вітчизняного інформаційного простору присвятив свою доповідь доцент Національної академії державного управління при Президентові України, канд. іст. наук **П. С. Шпиґа**. Особливу увагу доповідач приділив висвітленню місця і ролі сучасних бібліотек у системі отримання державних послуг фізичними та юридичними особами в умовах електронного урядування. П. С. Шпиґа зазначив, що тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства зумовлюють необхідність широкого використання комп'ютерних, телекомунікаційних технологій у процесах взаємодії держави з населенням, бізнесом, неурядовими організаціями. Ці технології є основою електронного урядування (ЕУ), яке дає змогу адаптувати державне управління до нових умов суспільного розвитку і передбачає покращення послуг, що надаються державою (тобто органами державної влади та місцевого самоврядування) фізичним та юридичним особам.

У доповіді заст. директора з наукової роботи Науково-технічної бібліотеки Національного авіаційного університету **О. П. Шкурко** йшлося про інформаційні ресурси бібліотеки вишів в умовах інформатизації суспільства. Доповідачка на прикладі книгозбірні університету проаналізувала особливості управління інформаційними ресурсами під час впровадження та удосконалення системи менеджменту якості, запропонувала практичні заходи щодо вирішення пріоритетних завдань, які постають нині перед бібліотеками вищих навчальних закладів.

Необхідності загальнодержавного регулювання процесів створення, підготовки до зберігання, використання та збереження електронних документів установ присвятив свою до-

повідь старш. науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства **Ю. С. Ковтанюк**. Доповідач зазначив, що окреслені завдання відповідають сучасному стану служб діловодства установ, у роботі яких упроваджені системи електронного документообігу, зокрема із застосуванням електронного цифрового підпису. Було визначено шляхи вирішення означених завдань, виходячи із результатів науково-дослідної роботи, виконаної співробітниками Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства.

Про ресурсне наповнення бібліотечних сайтів, а саме, формування повнотекстових баз даних та їх публікації на сайтах обласних універсальних наукових бібліотек (ОУНБ) йшлося у спільному виступі співробітників Національної історичної бібліотеки України – зав. відділу **О. В. Михайлової** і зав. сектору **В. П. Кисельової**. Доповідачки поінформували присутніх про результати першого етапу дослідження проблеми представлення бібліотеками електронних копій краєзнавчих документів у мережі Інтернет. Було також представлено кількісні дані повнотекстових краєзнавчих видань різних жанрів за 2001–2010 рр., висвітлено сучасні тенденції у відображенні краєзнавчих бібліографічних, методичних та інших бібліотечних видань на сайтах ОУНБ.

Мол. наук. співробітник НБУВ **М. В. Іванова** у своєму виступі зосередила увагу на формуванні ресурсної бази сучасної наукової бібліотеки. Доповідачка розповіла про створення бібліографічної бази даних «DEZIDERATA» на платформі САБ ІРБІС-64. Було, зокрема, зазначено, що створення даного ресурсу, за умови його подальшого інтегрування у електронний каталог бібліотеки та зовнішньої доступності до нього віддалених користувачів (як індивідуальних, так і колективних), надає можливість для інформування про відсутність документів у бібліотеці та ліквідації лакун у діючих фондах завдяки оперативній міжбібліотечній взаємодії.

Наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **О. Г. Яковенко** у доповіді «Організаційні аспекти формування та використання інформаційних ресурсів у науковій бібліотеці» порушила питання формування фондів НБУВ електронними і друкованими документами, їхнього використання та збереження. Вона проаналізувала рівень автоматизації технологічних процесів у структурних підрозділах Бібліотеки, зокрема, у відділі наукової організації основного фонду та наголосила на необхідності проведення заходів з підвищення інформаційної грамотності як користувачів, так і співробітників.

Стан, перспективні напрями розвитку документно-інформаційних ресурсів НБУВ, їх роль в організації знань та задоволенні інформаційних потреб суспільства за допомогою сучасних засобів комунікації було розкрито у доповіді гол. бібліотекаря НБУВ **С. Г. Смуєв**. Доповідачка підкреслила необхідність поглиблення координації та кооперування діяльності бібліотек України зі створення та збереження національних бібліотечно-інформаційних ресурсів, здатних інтегруватися у світовий інформаційний простір.

Досить часто учасники секційного засідання торкалися проблем аналітико-синтетичного опрацювання документів, звертали увагу присутніх на необхідність створення авторитетних файлів. Так, провід. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **І. П. Антоненко** у своїй доповіді «Авторитетний контроль в інформаційному електронному ресурсі НБУВ: стан та проблеми впровадження» зазначила, що система авторитетного контролю, як одна з основних складових каталогізаційної діяльності в НБУВ, перебуває на стадії станов-

лення. Доповідачка наголосила на необхідності створення національних авторитетних файлів, хоча це є достатньо складним завданням. Його успішно можна вирішувати за умови дотримання таких принципів, як корпоративність, єдине інформаційне та методичне забезпечення. Корпоративність передбачає співпрацю із провідними національними бібліотеками та Книжковою палатою України, інформаційне забезпечення має ґрунтуватися на представленні авторитетних даних UNIMARC, що дасть змогу стандартизувати обмін авторитетними записами. Розроблення єдиного методичного забезпечення спрямоване на регламентування комплексного процесу авторитетної роботи, яке, зокрема, передбачає визначення форми елемента бібліографічного запису з метою використання його як заголовка; визначення і формулювання відповідних посилань та встановлення зв'язків між заголовками.

Доповнила виступ своєї колеги наук. співробітник НБУВ **О. В. Ісаєва**, яка зосередилась на проблемах сучасної каталогізації, її місця у системі процесів, що відбуваються в бібліотечному просторі, та на низці важливих завдань, які постали сьогодні перед вітчизняними бібліотеками. На думку доповідачки, інформація про авторів «особливих категорій» у бібліографічному записі, нові правила формулювання та форма представлення в авторитетних файлах – найважливіші шляхи удосконалення бібліотечно-інформаційних технологій. Тут особливої уваги потребує уніфікація цих даних згідно з новими каталогізаційними правилами і міжнародним форматом представлення авторитетних відомостей. Та й саме поняття «авторитетно-інтелектуальна робота» надає традиційній каталогізації нової, вищої, якості. Увага, що приділяється авторам «особливих категорій», відображає гуманістичне устремління та апробована методика функціонування авторитетних файлів у НБУВ слугуватиме створенню національних авторитетних файлів на видатних українських діячів науки, культури та освіти, які більш повно презентуватимуть Україну на міжнародній арені.

Наук. співробітник ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **С. Г. Коваленко** у своїй доповіді торкнулася технології створення авторитетного файла «Індивідуальні автори» на базі АБІС ІРБІС для електронного каталогу, яка використовується у бібліотеці вже понад чотири роки. Вона зазначила, що результатом створення авторитетних файлів «Індивідуальні автори» може бути інтеграція авторитетного контролю бібліографічних записів в інформаційні системи наукових та педагогічних бібліотек України. Авторитетний файл «Індивідуальні автори», наголосила С. Г. Коваленко, є на сьогодні унікальним інформаційним продуктом, який допомагає здійснювати релевантний пошук у базах даних електронного каталогу. Комплексна автоматизація бібліотек допоможе організувати обмін авторитетними даними та налагодити авторитетний контроль на регіональному рівні.

Гол. бібліотекар Національної парламентської бібліотеки України, д-р філософії у галузі адміністративного менеджменту ВНАРБС **О. В. Білик** оприлюднила доповідь-презентацію «Методичне забезпечення діяльності публічних бібліотек у віртуальному режимі», в якій було проаналізовано роботу публічних бібліотек, розглянуто регіональні веб-сайти у контексті реалізації їх методичної функції. Доповідачка наголосила, що деякі питання з цього ряду потребують уточнення та коригування, а саме: розміщення на сайтах офіційної інформації регіонального та місцевого значення, організація доступу до архівів фахових видань (наявності посилань у відповідних розділах), грамотність подан-

ня інформації, встановлення лічильників як барометрів зацікавленості і доцільності існування певних розділів, постійного оновлення та наповнення контенту, впровадження форм взаємодії та спілкування, врахування специфічних для кожного регіону чинників, PR бібліотеки як ефективної форми існування методичного модуля на її сайті.

Наук. співробітник НБУВ **А. А. Свобода**, спираючись на архівні документи, торкнулася особливостей становлення та основних етапів розвитку Інформаційно-бібліотечної ради НАН України як консультативного і координуючого органу вчених, що справляє вплив на рівень забезпечення науковою інформацією, формування мережі бібліотек академічних установ як єдиної науково-інформаційної системи з уніфікованою організацією основних бібліотечно-виробничих циклів. Доповідачка на конкретних прикладах розкрила зусилля вчених, спрямовані на створення системи основних типових документів бібліотек, удосконалення пошукового апарату, збереження меморіальних фондів, розроблення планово-звітних документів, інформаційно-бібліотечне забезпечення наукових досліджень на основі новітніх інформаційних технологій.

У доповіді зав. філії № 2 НБУВ **Т. В. Данілюк** «Нормування технологічних процесів як складова ефективності бібліотечно-інформаційної діяльності наукової бібліотеки» було охарактеризовано історичні витоки нормування технологічних процесів бібліотечної діяльності на українських теренах, починаючи з 1911 р. Наголошувалося на необхідності обговорення та розроблення нових норм праці у зв'язку з активним впровадженням сучасних електронних технологій.

Окремий блок становлять доповіді учасників секції, в яких йшлося про нові підходи до організації бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів бібліотек як локальних, так і віддалених. Усі виступаючі схилилися до думки, що впровадження сучасних електронних систем у технологію обслуговування користувачів істотно змінюють бібліотечно-інформаційне середовище, справляють істотний вплив на інформаційну поведінку користувачів, забезпечують вільний доступ до інформації та реалізацію основних принципів розвитку інформаційного суспільства.

Зав. відділу НБУВ, канд. іст. наук **Н. Ю. Каліберда** презентувала новий інформаційний сервіс Бібліотеки «Віртуальна бібліографічна довідка», впроваджений у технологію обслуговування віддалених користувачів на базі програмного забезпечення ІРБІС-64. Робота цього сервісу (інтегрованого в комплексні електронні інформаційно-бібліографічні ресурси НБУВ) здійснюється шляхом підготовки та надання всіх типів довідок на разові запити віддалених користувачів (на базі електронних ресурсів Бібліотеки, зовнішніх мережевих ресурсів), вона регламентована чинними Правилами його використання та ресурсного наповнення, які були розроблені провідними спеціалістами відділу бібліотекознавства та відділу технологій дистантного обслуговування. Доповідачка відзначила: аналіз звернень до даного сервісу, кількість яких зростає, засвідчує, що він успішно пройшов період тестування. Сьогодні його найбільш активними користувачами є студенти та спеціалісти з вищою освітою. Саме вони надають перевагу електронному пошуку і є найбільш обізнаними щодо цих сучасних технологій. Якщо говорити про видовий склад довідок, то найбільший відсоток від їх загальної кількості становлять тематичні довідки – 75 % та адресні – 17 %. Ресурсне наповнення сервісу, а саме, наповнення архіву виконаних віртуальних довідок та галузевого каталогу-навігатора, значною мірою оптимізують процес пошуку інформації і дають змогу створювати мобільне довідково-інфор-

маційне середовище, яке відповідає реальним запитам віддалених користувачів.

Заявлена вище тема знайшла своє продовження у доповідях наук. співробітника НБУВ, канд. іст. наук **О. О. Ісаєнка** і аспіранта НБУВ **Р. В. Поліщука**. Зокрема, у виступі **О. О. Ісаєнка** проаналізовано довідково-інформаційний сервіс веб-сайтів провідних бібліотек України на предмет наявності, повноти, інформативності, структурованості, зручності представлення ресурсів Інтернет, які стосуються основних напрямів діяльності бібліотечних установ (професійна веб-навігація) або формуються останніми для задоволення соціальних, культурних, правових, пізнавальних, естетичних та інших інформаційних потреб віддалених користувачів. Констатувалося, що дистанційне інформаційне обслуговування бібліотек у режимі оф-лайн потребує значного удосконалення, і цьому напрямку роботи бібліотеки повинні приділяти більше уваги.

Загал дистантних користувачів проаналізував у своєму виступі **Р. В. Поліщук**. Він зазначив, що дана аудиторія зростатиме з удосконаленням інтернет-технологій та посиленням кількісного і якісного наповнення бібліотечних сайтів. Вже сьогодні значну її кількість становлять користувачі, котрі потребують цілодобового доступу до електронних каталогів бібліотеки та повнотекстової інформації, а отже і допомоги висококваліфікованих бібліографів під час здійснення пошуку потрібної інформації.

Упровадженню технології електронного обслуговування у Науково-технічній бібліотеці Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» присвятила свою доповідь зав. відділу цієї бібліотеки **Л. В. Тепікіна**. Вона поінформувала учасників зібрання про організацію у 2007 р. електронного обслуговування читачів через інтегровану бібліотечну систему ALEPH 500 ізраїльської фірми «Ex-Libris», яка є одним з найновіших автоматизованих продуктів для бібліотек у всьому світі. Використання модуля Циркуляція, який дає змогу здійснювати реєстрацію користувачів (створювати і коригувати формуляр користувача) та контролювати процеси книговидачі (видачі, повернення, утримання та подовження), що значно оптимізує технологію обслуговування документними ресурсами бібліотеки. Інтегрована конструкція системи ALEPH 500 дає змогу не тільки здійснювати пошук інформації у базах даних електронного каталогу, а й робити замовлення та резервування літератури з веб-сторінки бібліотеки, переглядати список документів з власного формуляра, перевіряти замовлення, продовжувати термін користування.

У спільній доповіді зав. відділу НБУВ **Л. М. Беліної** і мол. наук. співробітника НБУВ **Л. В. Коновал** «Бібліотека як складова інформаційного простору» увагу було акцентовано на проблемах трансформації функцій бібліотеки, розроблення та впровадження нових форм бібліотечно-інформаційного обслуговування. Виступаючи запропонували активніше розвивати бібліотечні маркетингові дослідження для вивчення інформаційних продуктів та послуг, залучати користувачів до повноправної співпраці та об'єднувати бібліотеки у єдиному інформаційному просторі відповідно до концепції «Бібліотека 2.0».

Співробітники культурно-просвітницького центру НБУВ **Н. Г. Солонська** (керівник КПЦ, канд. іст. наук), **Ю. А. Мордвінов** (мол. наук. співробітник), **І. А. Прокошина** (зав. виставкового сектору) у своїй спільній доповіді, що супроводжувалася електронною презентацією, звернули увагу присутніх на лавиноподібне наростання обсягу інформації в сьогоднішньому світі. Це, начебто, повинно було

привести до зростання комунікаційних контактів у суспільстві, інтенсивного обміну думками, обговорення найбільш животрепетних проблем і т. д. Однак, людина, на жаль, дедалі більше замикається у своєму внутрішньому світі і дедалі частіше вдається до спілкування з віртуальним середовищем, або до спілкування за допомогою останнього. При цьому реалії сьогодення диктують жорстку економію часу. Бібліотека як соціальний інститут змушена враховувати це і коригувати відповідним чином свою роботу. Насамперед, це стосується пропаганди фондів, їх розкриття, їх реклами. Також нових підходів потребує реклама видавничої діяльності, наближення знання до читача. Сьогодні дедалі більшої популярності набувають, зокрема, електронні (віртуальні) виставки. Вони, на переконання доповідачів, створюють ефект віртуальної бібліокомунікації. Це – реальність, коли інтернет-читач, інтернет-відвідувач заходить на сайт бібліотеки і отримує інформацію, яка допомагає йому не тільки вирішити своє інтелектуальне, духовне завдання, а й стимулює до подальшої бібліокомунікації в електронному просторі.

У доповіді, яка викликала жвавий інтерес в аудиторії, було запропоновано оригінальне визначення «віртуальна виставка»; порушено проблему авторського права на електронну виставку як новий інтелектуальний ресурс бібліотеки, на нову інтелектуальну продукцію, на нове знання; виокремлено особливості бібліографічної евристики при підготовці виставки; звернено увагу на питання норм праці і трудовитрат при підготовці електронної виставки; продемонстровано цілу низку моделей електронних виставок; проаналізовано їх позитивні та негативні сторони та надано конкретні рекомендації щодо підготовки таких заходів. Доповідачі запропонували започаткувати в КПЦ НБУВ новий напрям роботи: «електронний дизайн» з перспективою створення відповідного сектору, який опікуватиметься електронним дизайном і моделюванням віртуальних виставок усіх підрозділів Бібліотеки.

Про реалізацію інноваційного проекту зі створення моделі сучасного бібліотечно-інформаційного та культурно-просвітницького центру села на базі шкільної бібліотеки розповіла зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського **І. І. Хемчян**. Вона зазначила, що головною метою даного проекту є сприяння підвищенню освітнього, культурного рівня сільського населення України шляхом створення на основі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів, розташованих у сільській місцевості, сучасних бібліотечно-інформаційних та культурно-просвітницьких центрів. Актуальність проекту зумовлена тим, що сучасна шкільна бібліотека є важливою інституцією на ринку надання інформаційних послуг. Вона залишається доволі звичним та загальнодоступним місцем, яке відвідується користувачами у процесі навчання. Держави, учні яких отримали високі оцінки за результатами міжнародних досліджень якості знань (PISA, PERLS тощо), велику увагу приділяють саме розвитку шкільних бібліотек, вкладаючи значні кошти у їх модернізацію. Тому і в нашій країні шкільні бібліотеки як структурні підрозділи загальноосвітніх навчальних закладів, розташованих у сільській місцевості, поряд зі своїми основними завданнями можуть опікуватися проблемами підвищення загальноосвітнього та культурного рівня сільського населення.

Низка доповідей учасників секційного засідання була присвячена діяльності провідних бібліотек та наукових установ світу. Ст. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **О. І. Вербицька** у своєму виступі «Словникові видання

академії наук Німеччини» проаналізувала проекти словникових видань академії наук, розглянула різні види словників, які розробляються вченими станом на 2011 р. Особливу увагу вона приділила репрезентації словникових видань в електронній формі у мережі Інтернет та на словниковому веб-порталі Німеччини. На завершення доповідачка підкреслила, що на сьогодні вже не залишилося типів інформації, не переведених у цифрову форму. Величезна кількість різних енциклопедичних та лінгвістичних словників академії наук Німеччини отримала своє цифрове втілення. Переведення словників в електронну форму дало змогу підключити до їх поширення сучасні медіа, зокрема, мережу Інтернет. Об'єднання словникових ресурсів у одному веб-порталі сприяло створенню гіпертекстової словникової системи, що стало важливим кроком до покращення користування цими базами даних та текстуальних зібрань не лише для фахівців, вчених-дослідників, але й для усіх користувачів мережі Інтернет. Підготовлені за проектами академії словники утворюють надійну основу для високоякісних цифрових ресурсів майбутніх поколінь.

Наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **І. М. Шихненко** розповів про становлення та основні етапи розвитку Центральної наукової бібліотеки Національної академії наук Киргизької Республіки. Він зазначив, що ЦНБ НАН Киргизької Республіки пройшла складний шлях становлення і розвитку, а нині займає провідне місце у сучасному інформаційному просторі, є одним з найбільших у країні книгосховищ наукової літератури з високотехнологічним оснащенням.

Пріоритетним напрямом роботи, особливостям організаційної структури Національної наукової бібліотеки Академії наук Китаю (ННБ АНК) в умовах інформаційного суспільства присвятив свою доповідь наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук **Є. С. Костюк**. Національна наукова бібліотека Китайської Народної Республіки є провідною бібліотечною установою, вона функціонує у складі Академії наук Китаю. На сьогодні ННБ є сучасним центром зберігання, оброблення та поширення інформації, ключовою ланкою соціальних комунікацій у науковій сфері. Потужний інформаційний ресурс бібліотеки забезпечує потреби як вчених-дослідників АНК, так і фахівців з інших наукових та освітніх установ країни, представників органів державної влади, громадських організацій. Досвід функціонування ННБ в умовах інформаційного суспільства, а саме: створення електронних ресурсів, інтеграція здобутків вітчизняного та світового бібліотекознавства, участь у міжнародних проєктах, наголосив доповідач, має велику практичну цінність для українських фахівців.

Об'єктом дослідження аспіранта НБУВ **А. М. Лямця** стала Александрійська бібліотека. Доповідач розкрив здобутки цієї відомої у світі бібліотечної установи у питаннях використання нових інформаційних технологій. Наголошувалося, зокрема, на активному використанні бібліотекою PR-технологій, на формуванні інтернет-архіву, оцифруванні усіх видів друкованих матеріалів.

Доповідь пров. методиста Наукової бібліотеки Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара **І. І. Макєвої** було присвячено використанню психологічних методів у підвищенні кваліфікації бібліотекарів. Доповідачка розкрила місце і роль соціально-психологічних тренінгів у системі підвищення кваліфікації співробітників бібліотек вишів, розповіла про результати застосування

тренінгових програм у практичній діяльності, проілюструвала їх ефективність та доцільність поширення у бібліотеках усіх рівнів.

Загалом на секційному засіданні відбулася плідна розмова фахівців бібліотечної справи з широкого кола актуальних питань галузі.

Багато хто з виступаючих вносив конкретні пропозиції до проєкту Рекомендацій міжнародної наукової конференції. Після їх обговорення було вирішено доповнити цей підсумковий документ пунктами:

1. Активізувати діяльність Асоціації бібліотек України, спрямувавши зусилля цієї інституції на вирішення професійних завдань та проблем, що постають перед сучасним бібліотечним співтовариством.

2. Поновити діяльність Міжвідомчої бібліотечно-інформаційної ради для узгодження питань, пов'язаних із визначенням єдиних підходів до аналітико-синтетичного опрацювання документів, нормативно-методичного забезпечення діяльності бібліотек в умовах активного впровадження електронних технологій, до оцінки якості бібліотечно-інформаційних послуг.

3. Порушити перед офіційними органами, які контролюють діяльність бібліотек, розгляд питання про включення до переліку основних статистичних показників роботи бібліотек інформації про нові напрями діяльності та технологічні процеси.

4. Бібліотечним установам усіх рівнів звернути увагу на забезпечення оперативності, релевантності, повноти і якості задоволення інформаційних потреб як безпосередньо присутніх, так і віддалених користувачів, на удосконалення бібліотечно-інформаційних послуг, створення комфортного бібліотечного середовища з високою концентрацією інформаційного продукту.

5. Удосконалити систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів, рекомендувавши НБУВ та її філіям у регіонах забезпечити координацію зусиль у цьому напрямі.

Проєкт Рекомендацій міжнародної наукової конференції з внесеними уточненнями та доповненнями був одноставно підтриманий учасниками секційного засідання і переданий до оргкомітету конференції.

Надія Каліберда,

зав. відділу НБУВ, канд. іст. наук

Ольга Василенко,

директор Інституту науково-методичного

забезпечення бібліотечно-інформаційної роботи НБУВ,

канд. іст. наук